

ERDEI ZOLTÁN

Megjegyzések Gődény Jonatán „kritikának” nevezett piszkálódására

Előszó

2019 őszén a Magyar Hüperión folyóirat VII. évfolyamának 1. számában megjelent egy rövid kritika Gődény Jonatán tollából: „Erdei Zoltán Az Elmélyedés metafizikai értelmezése” címmel, amely – vélhetően – a nem sokkal azelőtt megjelent azonos című könyvről próbált szólni. Többen érdeklődtek, miért reagálok vonakodva e kritikára? Válaszként annyit, hogy senki nem szeret leírni olyasmit, amiről előre tudja, hogy értelmetlen lesz, ugyanis Gődény Jonatán írásában megmutatkozó színvonal előre borítékolja, hogy ebből az írásomból sem lesz felfogva semmi. Főleg úgy, hogy a lekicsinylő beállítottsága nem akármilyen fokú önteltséggel is párosul. Még belegondolni is fölösleges, hogy:

- előítéleteitől, elképzeléseitől és érzelmeitől függetlenül,
- a meg- és egyetértés szándékával,
- a mondatokat részletesen értelmezve, egyik mondat értelmét a másikra kontinuálva olvassa majd az alábbiakat.

Netalán úgy, ahogyan László Andrástól tanulták: „*Első és második alkalommal mintha magam írtam volna*”, úgy, amiről a tradicionalisták szoktak szájalni, ha másvalaki oktatásáról van szó.

Hogy nagy nehezen mégiscsak reagáltam, annak mélyebb oka van. Gődény Jonatán tucatnyi felületen megnyilatkozó kritikus, de nem magányosan. Egy olyan társaság háttérével és képviselőjében fejt ki szerteágazó munkásságát, amelynek tagjai az *értelem*, a *spirituális magasrendűség* és a *hitelesség* tekintetében mindenek felettinek, sőt egyedülállónak gondolják magukat, gyakran fölényesen lenézve és megítélve mindent és mindenki mást. Ennek tudatában már jóval több és mélyebb tanulsága van a cikkben olvasható értelmi problémáknak.

Előzetes gondolatok a kritika műfajával kapcsolatban

Mivel műbírálóm írása elképesztő halmazát vonultatja fel az értelmezési és logikai hibáknak, így mielőtt bármit mondanék konkrétan a szerzeményéről, érdemes tisztázni néhány sajátos szempontot egy kritika megfelelő minősége érdekében.

Amikor valaki nem veszi észre a fizikai valóság egy adott tényét, hanem annak helyét átveszi egy doxazma, vagyis klinikai értelemben vett *tévképzet*, azt orvosi nyelven *pszichózisnak* hívják.¹ Ha pedig az illető reaktív viszonyba lép a tévképzetével, az a *paranoia*. Például, ha a szobai vázában kóros ok miatt egy manót látok, akkor pszichózisban vagyok, ha pedig menekülök a „manó” elől, netán másokat is óvni kezdek tőle, akkor paranoid a viselkedésem.

Fontos megjegyezni, hogy a tévképzetekkel szemben az *elképzelésekkel* nincsen probléma egészen addig, amíg alanya tudja róluk, hogy elképzelések, a pszichózis akkor veszi kezdetét, ha elkezd azokat valóságként kezelni.

A tények eltorzításának kérdésköre az orvosi meghatározáson túl metafizikai-szellemi oldalról, valamint a jellem szempontjából is elgondolkodtató: a karakter torzító szerepének felfelé véget vet a személy felettiség állapota, lefelé pedig a tényeken nyugvó fizikai megnyilvánulások világa. Normál esetben legalábbis. Például az, hogy egy meg egy egyenlő kettővel: *tény*. Nem egyéni vélemény, nem annak kérdése, ki mit

¹ A pszichózis alapját képezheti indulat, félelem, hallucináció, fogyatékoság, betegség stb. Kórkép esetén: ha többször, rendszeresen fenn állnak, de nem tartoznak ide az egyszeri érzéksaladások, ijedelmek, stb.

gondol róla, kinek tetszik, nem tetszik stb. Egy *tény* a maga síkján csak *abnormális esetben* nincs tényként kezelve, például érzékelési, érzelmi-indulati, vagy értelmi problémák esetén.

Mindez azért volt fontos, mert egy könyvre maradéktalanul vonatkoztatható: egy könyv a szerző gondolatainak a „testet öltése”, vagyis nyomdai termék, aminek tartalma *fizikai tény*. Egy szerző, illetve a könyve csak az alapján ítéltető meg, ami abban le van írva. Ám ha egy „kritikus” mégis olyasmivel vádolja a szerzőt, ami nincsen a könyvben, miközben a leírtakat nem veszi észre, akkor pszichotikus és paranoid viselkedést mutat, mert a leírt tényekkel szemben a tévképzetei nyertek uralmat.

Azt hiszem, ennyi elég is hogy Gődény Jonatán írásának probléma-komplexumára rámutassunk több oldalról is. A könyvem lényege a tudat horizontális és vertikális mozgásairól, azok lehetséges végállapotairól, a gondolkodás lényegi pontjairól, a tudat támasztékairól, rögzítési kísérletének lehetőségeiről, önmagára fordításáról és egyéb tudatfolyamai dolgokról szólt, de Gődény cikkében egy mondatnyi nem szerepelt ilyesmiről konkrétan. Ehelyett írása legalább kilencven százalékban ama kitalációja melletti érvelésből áll, hogy én hagyomány-, irányzat- illetve rítusellenes vagyok, s hogy szerintem ezek alapján mi mindent „nézek le”. Zömében olyasmivel vádolt, ami nem szerepel a könyvemben, azokat pedig rendre nem vette észre, amiket leírtam.

Már az is gyanús, hogy sikerült mindössze két és fél oldalon feltételes módok és elképzelések halmazát felvonultatnia: „**az a benyomásunk támadt**”, „**az a gyanúja támad**”, „**úgy szól, mintha**”, „**talán észre sem veszi**”, „**mintha a kelleténél nagyobb hangsúlyt fektetne**”, „**könnyen vezethet**”, „**talán ebből még nem feltétlenül kellene**” és így tovább. Hát mi is mondjak? Ennyire henid- és érzelemvezérelt nőies írást ritkán olvasni, különösen olyasvalakitől, akinek társaságában a „férfi” kérdéskörét is állítólag mindennél jobban ismerik és képviselik.

Első rész

Az első részben „bemelegítésként” kezdjünk könnyedebb témákkal, a személyeskedő megjegyzéseivel. (A láthatóság kedvéért a továbbiakban vastagon szedett betűvel idézek írásából.)

„... minden advaita interpretátort hiteltelennek minősít, aki nem az ő fogalmai szerint értelmezi az elmélyedést...”

Szerintem Gődény Jonatán párhuzamosan egy másik könyvet is olvashatott, ezt zagyválhatta össze az enyémmel, ugyanis én egyetlen advaita interpretátort sem említettem, nemhogy „mindent”, és pláne nem „hiteltelennek minősítve”. (Az advaita vonalán Ramana Maharshi, Szádu Óm és Nisargadatta Mahárádzsón kívül nem is hoztam szóba mást, ők pedig nem interpretátorok, hiszen a szó jelentése: magyarázó, értelmező, fordító. Kritizálás előtt jó lenne a szavak jelentését megnéznie a szótárban.)

A másik: „az én fogalmain szerint”? Munkámban egyetlen saját fogalmat sem használtam. A „tudat”, az „önmagára”, a „fordítása” stb. mindegyik a magyar anyanyelvünk szavai, nem én alkottam őket. Lehet, arra gondolt, hogy „nem az általam *használt* fogalmak szerint”? Mindegy, mert könyvem lényege azon elv hangsúlyozása volt, hogy ha az elmélyedés gyakorlatának leírásában *nem jeleneik meg, vagy akárcsak nem döntő hangsúllyal* szerepel a tudat önmagába fordításának mozzanata, akkor hiányosnak és félrevezetőnek tekinthető a leírás. Ám a metafizikailag értelmezett elmélyedés eme elvi lényegét szintén *nem én találtam ki*, tehát az a vád sem igaz, hogy valamiféle saját és egyedi értelmezésemet követeltem meg. Fogalmam sincs, min agyaloghatott.

„...mi több, a bön legmagasabb irányzatának (dzogcsen) bizonyos gyakorlataira is gúnyos megvetéssel tekint...”

Állítása szerint tehát semmibe nézem a dzogcsen bizonyos gyakorlatait, noha sem a dzogcsen, sem a bön, sem annak megnevezett gyakorlata, sem gúnyos megvetés nem szerepel könyvemben. Sem szavakban, sem tartalmi formában. A „dzogcsen bizonyos gyakorlatainak gúnyos megvetésével” szemben én:

1. A dzogcsen számos tanítója közül, csupán az egyiknek,
2. egyetlen könyve,
3. *magyar fordításának*,
4. akárhány száz oldalnyi szövegének *egyetlen mondatát* említettem, *tárgyilagosan*.

Ez azért óriási különbség, nem? Remélem ezzel sikerült érzékeltetnem, hogy egy eredeti és valós *tény* hová képes deformálódni egy sértett, de meglehetősen öntelt karakter torzításában. (Utólag kiderült, kritikusomat ez az egyetlen mondat sértette vérig, s ez szolgáltatta neki és klikkjének a lelki muníciót a könyvem legfelszínesebb végigbökdöséséből született fitymálásához. Pedig én – vele ellentétben korrekt módon – sem a könyv szerzőjét, sem a fordítóját, sem a címét nem említettem.) Ráadásul nem is a mondatra fókuszáltam, hanem azon problémakör megvilágítására, amikor a *testérzeten belüli* jelenségeket tévesen tudatilag is bensőnek értelmezik. Ha ugyanis a fül fizikai bedugaszolása hatására keletkezett hangos hangra figyelek, akkor kifelé fordultságban vagyok, bármily „közelinek” is érződjék a hang. És ha nincs kimondva, hogy a hangra irányulás az összpontosítás fázisában helyes lehet, de ha nem vált át önmagába fordulásba – ami a hang, *mint hang* háttérbe szorulásával, majd eltűnésével jár –, akkor a gyakorlat nem elmélyedésként értelmezendő. E nélkül az a mondat a legjobb esetben is hiányosnak tekinthető.

(Ma már sokkal durvábban fogalmaznék: a tudat vegytisztán önmagába fordulása nélkül minden ilyen gyakorlat téves, a javaslója a lényegből semmit nem értő álguru. Sőt, továbbmegyek! A zárójel végéig felveszem Gődény Jonatán stílusát, s kijelentem: bárki, aki szerint a fül bedugaszolása által keletkező hang vagy a szemgolyók nyomkodása által látott fény nézésével el lehet jutni a szellemi céljához, az egy értelmileg fogyatékos idióta! Tőle már csak az a hülyébb, aki szerint a kettő kombinációjával is. Ilyesmivel csak olyan „dzogcsengurúnak” nevezett butuska bambuszszedő bácsik meg ájuldozó tanítványai szégyenítik a szellemi utat, akiknek fogalmuk nincs semmiről. Na! Gődény Jonatánost már szidhat, ahogyan csak akar.)

„Úgy álljunk a gyakorláshoz, hogy most fogjuk elérni a célt”, írtam, amivel egy *hozzáállást és lelkületet* fejeztem ki. Még egyszer: hozzáállást és lelkületet. Kritikusomnak ez arra volt jó, hogy meghazudtoljon: na ugye, hogy „... **képzetekhez és ösztökélő gondolatokhoz nyúl segítségül...**”, és ezzel is „...**az általa is az olyannyira elítélt külső támasztékok mankóját veszi igénybe...**”!

Ez annyira nevetséges, hogy itt akár abba is lehetne hagyni, s ha mégis reagálok, az olvasótól kellene elnézést kérnem a gyerekes színvonal miatt. Hát a *saját tudatomban* megjelenő ösztönzés hogyan lehet *külső támaszték*? De ha valakinek a *saját* elhatározása netalán mégis „külső támaszték”, akkor igen súlyos gondjai lehetnek a tudati autonómiájával – annyira, hogy meg kellene fontolnia az orvosi segítséget –, de azt minimum bizonyítja, hogy az elmélyedés irányába soha nem tett egyetlen komoly lépést sem, s a szellemi „törekvése” pedig mindössze az agyalás körében zajlik. Arról meg már fölösleges is beszélni, hogy „külső támasztékok elítélése” sehol sem szerepel könyvemben.

A „tradíció- és rítusellenességem”

Érdemesnek találom kitérni az *érveléssel* kapcsolatos két alapállásra, amellyel egy kritikaírónak kiemelten tisztában kellene lennie.

1. Egy igaz állítás nem zár ki más igaz állításokat.

Ha kimondok egy tényt, például: „létezik a tízes szám”, azzal miért tagadnám a többi szám meglétét? Ugyanígy, amiért könyvemben szorosán az elmélyedésről, illetve tudatfolyamatokról írtam tapasztalati tényeket, az miért jelentené automatikusan a szellemi út egyéb igazságainak kétségbe vonását? A kettőnek semmi köze egymáshoz.

2. Egy igaz állítás vizsgálható önmagában, összefüggései és körülményei nélkül is.

Könyvemben tudatosan és akaratlagosan: *csakis és kizárólag* az elmélyedésről írtam, illetve a fogalommal kapcsolatos tévedésekről, de azokat is a tudatfolyamai lényeg szempontjából megvilágítva. Másról nem akartam írni! Például „**A hagyományokkal és azok különféle gyakorlataival szembeni bizalmatlanság**”-ról egy szót nem említettem. Amit tárgyaltam az mindössze annyi: ha a tudat ezekből a megfelelő időben nem fordul önmagára, akkor fogságot eredményeznek, pontosan ugyanazt mondva, amit

Kritikusom részéről itt nem szalmabáb érvelésről van szó, hanem ismételten pszichózisnál tartunk, hiszen éppen a félreérthetőség elkerülése miatt kitértem a rítusokra és hagyományra, íme: „... hangsúlyozandó, hogy igenis fontosak, szükségesek, és a pusztá kiiktatásuk hiba lenne. Ekképpen ítélhető a túl korai átlépésük is...” (Könyvem 94. oldalán.) Sőt, azzal kezdtem a bekezdést, hogy „... tévesen ítélne meg minket, aki úgy gondolná, hogy lenézőek vagyunk mindazzal, amit a másodrendű besorolásba tettünk!” Tehát, nemcsak az érvényüket hangsúlyoztam, de még az elszármazásukról is a merő ellentétjét írtam, mint amit rám szeretne fogni. A 100.-101. oldalon újabb érvek alapján külön bekezdést szántam, hogy a „tanítások lenézésének vádjá miért nem helytálló irányunkban”. De már a bevezetőben is írtam, miért nem illethet bennünket az ősi hagyományok iránti tiszteletlenség vádjá. Gődény Jonatán nem látta ezeket? Nem olvasta? Pedig ott állnak fizikai tényként nyomtatásban! Vagy mi alapján veszi a bátorságot, hogy az általam leírt tényeket a saját képzeletvilágára cserélje?²

Kissé bonyolultabb érvelési követelmény annak látása, hogy egy összefüggő rendszerből álló igazság tartalmazhat olyan elemet, amely önmagában nézve – látszólag – ellentétes karakterű, de mégsem hazudtolja a rendszer komplett, vektoriális igazságát. Példaként: egy tíz kilométer hosszú, hegyre vezető útnak lehetséges olyan rövid szakasza, amely a speciális terepviszonyok miatt lefelé lejt, de mégis az út szerves része. Az már viszont aljas és alantas viselkedés, ha kiragadom önmagában e kis szakaszt, s annak bizonyítékául lobogtatom, hogy na lám, az *egész út* nem is vezet a csúcsra. Ugyanígy, amiért én a szellemi út azon egyetlen mozzanatáról írtam, amelyben hátra kell hagyni a korábbiakat: Gődény Jonatán részéről arra lett felhasználva, hogy semmibe nézem az út többi és korábban érvényes részeit.

„A hagyományokkal szembeni bizalmatlanság” kritikusom szerint: **„nem feltétlenül az elmélyedés magas szintű megvalósulásának jele...”**, majd sorolja, hogy az következhet **„félelemből”**, **„új dolgok iránti idegenkedésből”**, **„berögzült koncepciók feladásának képtelenségéből”** is. (Ezeket nyilván nekem célozva.)

Mindez szerintem is így van, csak ne lenne ismét a már untig való probléma: nem erről szólt a könyvem, mutasson rá valaki egyetlen mondatomra, amiben én a hagyományok iránti bizalmatlanságomat fejeztem ki.

Megjegyzésként még csak annyit, hogy egy kritikaírónak tudnia kellene, nem szerencsés olyasmit felvetni és erőltetni, ami a saját állítására ugyanúgy, vagy akár fokozottan is érvényes. Jelen esetben:

1. a hagyományok felé mutatott idegenkedéshez hasonlóan az *azokhoz való ragaszkodás* is éppúgy következhet, **„félelemből”**, **„új dolgok iránti idegenkedésből”**, **„berögzült koncepciók feladásának képtelenségéből”**.

2. Sőt, az elmélyedés gyakorlatának halogatására vagy meg nem tételére *sokkal inkább* alkalmasak a felsorolt indokai.

Azt is látnia kellene, hogy mondatát a **„nem feltétlenül”** odabiggyesztésével idiótává is tette, mert ez azt jelenti, hogy szerinte a hagyományokkal szembeni bizalmatlanság akár lehetne is a magasrendű elmélyedés jele, csak „nem feltétlenül”, de ez gyerekes butaság, hiszen a helyes elmélyedésből *soha* nem következik ilyesmi. (Egyszerű pszichológia, hogy az efféle fogalmazásbeli felületesség legtöbbször annak jele, amikor valakinek nem a téma tisztázása a valódi célja, hanem érzelmi indíttatások vezérlik.)

Van egy külön kategória, amit a tradicionalisták olykor-olykor művelnek, de azt már nem tudom, milyen megnevezéssel illethető. Talán a „lefelé hatványozott pszichózis” lenne megfelelő arra, amikor *tudatában vannak* a tárgyi tényeknek – *tehát az alapesetű pszichózissal szemben azok nincsenek észrevétlenségben* – de még ennek ellenére is az elképzelésük nyer teret. Ezt az esetet ekként szokták előadni: „Bár a szerző azt írja, hogy..., *de mi tudjuk*, hogy nem így van.” Ennek mintáján, könyvemben valóban mély tiszteletemről tettem

² Még egy megjegyzés a kritika alapelveihez: A „bizalmatlanság” csakis ismeretlen dolog iránt állhat fenn, ezért valóban nem szellemi minőségű jellemző. Ha azonban egy szellemi megnyilatkozás, irányzat, vagy gyakorlat akárcsak egyetlen *elvi és alapvető* hibát mutat, akkor saját hitelességét maga ássa alá. Ennek kimondása viszont nem bizalmatlanság, hanem tény, akkor is, ha a tanítás egészét nem ismerjük.

bizonyosságot a szellemi óriások felé, mire ő: „**amit szívesen elhinnénk neki, ha nem ennek az ellenkezőjéről árulkodnék**”. Például azzal, hogy kioktató voltam. De hát, ha írok egy téma védelmében, akkor a feladatom kettős:

1. a nálam magasabb felé tiszteletet mutatok,
 2. a fogalmat megrontók felé pedig kioktatónak kell lennem, hiszen a kettősség világában ez a dolgom.
- Ám esetemben Gődény Jonatán ezt akként értelmezte, hogy a Maharshi felé mutatott tiszteletemet azért nem hiszi el, mert „helyre tettem” az elmélyedést gúnyolókat.

(Egy negyedik osztályban is baljós nettó értelmi probléma és a csoportpszichózis együttesének láttatása kedvéért érdemes megemlítenem az alkalmat, amikor egyik internetes felületen klikkjének tagjai acsarkodtak indulataikat amiatt, hogy szerintük Patandzsalit kritizáltam. Vicces volt látni, ahogyan mindent beidézték könyvemből, csak kizárólag a bekezdésem kardinális mondatát nyomta el az indulati vakságuk, ugyanis ezt írtam: „A következő sorokban nyilvánvalóan nem Patandzsalit akarjuk kritikával illetni – erre távolról sem lennénk méltók...”. Persze bírálóm sem maradt ki a sorból: „**Patandzsali jóga-aforizmáinak állítólagos tévedéseire hívja fel a figyelmet...**”. (Amit szerinte ráadásul annak okán tettem, hogy – na, ezt fejtse meg valaki – túlzásba vittem a saját tapasztalatokra való támaszkodást!) Nem szükséges nagy értelem annak belátására, hogy egy tanító tanításai, valamint annak kétezer évvel későbbi, másik földrész kultúrkörébe és nyelvezetéhez igazodó fordításai: messzemenően nem ugyanazt jelentik! Az eredeti tanítások változhatnak, torzulhatnak, és én ennek problematikájáról írtam. Jó lenne tehát, ha vagy háromszázszor elmantráznák magukban, hogy Erdei Zoltán nem „Patandzsali jóga aforizmáinak tévedéseire hívta fel a figyelmet”, hanem a fellelhető *magyar fordításainak* félreérthetőségeire.)

E részben utolsóként a nevetségesség tetőfoka miatt érdemes megemlíteni, hogy a kitalált és végtelenségig csámcsogott hagyományellenességemre még a következővel is próbált érvelni: „**A közvetlen elmélyedés túlzott forszírozása könnyen vezethet olyan tévedésekhez, miszerint nincs is szükség hagyományokat megismerni...**” „**Sőt, a hagyományok majdhogynem minden szinten történő kizárása olyan steril és neutrális atmoszférát teremthet az ember lelkében és környezetében, ami kimondottan gátolja a szellemi előrehaladást. Valójában éppen ez az, amitől sok tradicionalista szenved: tétlenkedik, egy helyben toporog, nem tudja, hogyan öntse megfelelő formába szellemi igyekezetét. Számukra egy ilyen könyv csak elodázza a szükséges lépés megtételét...**” Nem is tudom, mit mondhatnék erre? Szép kis logikus levezetésnek tűnhet mindez, csak az a vicces, hogy én nem forszíroztam túlzottan a közvetlen elmélyedést, és nem zártam ki sehonnan semmilyen hagyományt. Ostoba és egyben alantas dolog felvetésként morfondírozgatni valamin, aztán meg tényként használni egy érv során.

És sajnálom azt a „sok tradicionalistát” is, aki tétlenkedik, de oldják meg a problémájukat. Mi köze bizonyos emberek hibáinak, hiányosságainak ahhoz, hogy én az elmélyedéssel kapcsolatban tényeket leírtam?³ Ennyi erővel a világ összes könyve ellen lehetne korlátlanul érveket felhozni, például a Bibliát is felesleges lenne erőltetni óvódásoknak, és káros lenne annak számára is, akinek a fejét azzal akarják szétverni. De ilyesmiről a Biblia tehet? Ezek érvnek számítanának a Biblia érvénye ellen?

Kár is folytatni, hiszen bírálóm érzéseinek se eleje se vége, és csoda, hogy a déli sark pingvinjei nem szolgáltatnak okot neki a könyvem lesajnálására, s a stílusából kiviláglik, hogy bárki, aki csak a legkevesebb jót is találhat a könyvemben, az biztosan csak a „talpnyalóim”, a „kis hülyék” vagy a „még kezdők és tudatlanok” osztályába tartozhat. Az egészben az a vicces, hogy sok visszajelzésről tudok, de szinte mindenben a merő ellentétét látták, mint ő és a klikkje, azt viszont senki nem felejtette el megkérdezni, hogy Gődény Jonatán egyáltalán az én könyvemről írta e sorait.

Második rész

Kritikusomnak egyetlen gondolata akadt, aminek lehetne némi doktrinális vonatkozása, ezért hosszabban kitérek rá (bár sajnos az is értelmi problémába fulladt).

³ Amúgy elhiszem én, hogy „**sok tradicionalista szenved: tétlenkedik, egy helyben toporog, nem tudja, hogyan öntse megfelelő formába szellemi igyekezetét**”, de azon jól nevettem, hogy esetükben mindez az elmélyedés túlzott forszírozása miatti „hagyomány-elutasításból” fakadna.

A zavaros állítása a következő: (a dzogcsen tanítására hivatkozva) „... **az önmagamra irányulás, az önmagamba mélyedés gyakorlata nem teljes, ha azt nem vagyok képes fenntartani a jelenségvilág sokszerűségében**”.

Itt a tipikus esetét láthatjuk annak, amikor a mondat második fele értelmileg kioltja az első felét. Ugyanis nemhogy „az önmagamba mélyedés gyakorlatának”, de még csak a fogalmának is: semmi értelme nem lenne – sem gyakorlatilag, sem logikailag, sem szótanilag – ha nem létezne mindaz, amitől *el* kell fordulnia a szemléletnek! Ezt nem nehéz belátni. Ha csak önmagam léteznék, senki nem fordulhatna sehonnan sehová. A tudat *kifelé*, avagy *befelé* fordulása csakis megosztottság keretében értelmezhető. A logikai bakijának alapját a tradicionalistákra nem egyszer jellemző hiba adja, hogy nem tud különbséget tenni a „Végső állapot”, illetve az oda vezető út között. Abszolút állapotban bizonyára megmarad önazonosságom egy esetleges jelenségvilág sokszerűségének megléte során is. Biztosan így van, senki sem vitatta ezt. De a jelen helyzetemben még nem így van, innen utak szükségesek a Végsőig, éppen ezt hivatott szolgálni az elmélyedés gyakorlata, ami többek között a „sokszerűségtől való elfordulást” is jelenti. Megismételve: nem az **„önmagamba mélyedés gyakorlata”** lesz teljes, hanem annak eredményeként egyszer majd bekövetkező Végső állapoté. Ha ebben az állapotban lennék, már nem lenne értelme semmiféle gyakorlatról beszélni.

De nem kellene ennyit fáradoznom, hiszen Gődény Jonatán a saját mondata értelmetlenségét többszörösen is bizonyította:

1. Egy oldallal(!) előbb még a következőt írta: „**igazi szellemi megvalósításról egyedül akkor beszélhetünk, ha a figyelem minden külső támasztéktól és kifelé irányuló gyakorlattól elfordulva, egyedül befelé, a tapasztalóra, lényegi önmagamra, minden megnyilvánulás kizárólagos forrására irányul**”. Tehát: „**Egyedül** akkor beszélhetünk...”, „ha **minden** külsőtől elfordulva...” – ne feledjük, ezek az ő szavai! Ekkor még (állítólag) egyetért velem, sőt ekkor még mindez annyira egyértelmű volt, hogy, hogy értetlenül tátja száját, minek is írtam én egyáltalán könyvet olyasmiről, ami az ő társaságában kisujjból kirázott piti ténynek számít: „**már ha e könyv egyáltalán tradicionalistáknak szól e-?**” Csak azt nem vette észre, hogy közben magából csinált bohócot, mert megvalósításról itt még **„egyedül akkor beszélhetünk”**, ha **„minden külsőtől”** elfordul a figyelem, egy oldallal később meg már a jelenségvilág sokszerűségében is fenn kéne tartani azt?

2: Látható, hogy két, tartalmilag ellentétes és hazudtoló mondata áll szemben egymással, de e korábbi is logikailag hiányosra sikerült – minimum. Mert megkérdezném: mit jelent mondatában a „szellemi megvalósítás”? A „szellemi megvalósítás” időben, összetevőiben és sok más szempontból is olyannyira tág megfogalmazás, hogy egyetlen gyakorlat megítélésére nem alkalmazható. Kiegészítő fogalmakkal kellett volna pontosítani, például: „A szellemi megvalósítás x vagy y gyakorlatáról egyedül akkor beszélhetünk, ha...” Ez fontos, így remélhetőleg csak felületesen fogalmazott, s nem a „megvalósítás” egészére gondolt! Mert ha igen, úgy nemcsak szerencsétlen a kifejezés, hanem értelmileg bukott is, mert a megvalósítás egésze az elmélyedést megelőzően más dolgokat is magában foglal: kezdeti lépéseket, önkorrekciót, hagyományokkal való foglalkozást stb. Ez esetben pedig pontosan ő maga lenne – immár jogosan – rítus- és hagyományellenes, mert így azt vallaná, hogy a „szellemi megvalósítás” egésze során a befelé fordulás mozzanatán kívül másnak nincs értelme.

3: Az ember már csak tárogatja ujjait az értetlenkedéstől, hiszen **„Más megfogalmazásban”** című megerősítésében, mintegy „igazolásként” már az előbbi kettővel szemben ugyan helyes állítással folytatja: **„az önátélés nem teljes, amennyiben a külsőnek tapasztalt dolgokat valóban külsőként, szembenállóként tételezem, azaz kettősség jegyében élem meg”**.⁴ A probléma csak az, hogy könyvem más szórendben ugyanezt hangsúlyozta, tehát bizonyítás gyanánt arra szeretné felhívni figyelmemet, amit én is írtam. Az óriási és lényeges különbség kettőnk között azonban az, hogy én a mondattal a *momentán állapotom tényét* hangsúlyoztam, részéről viszont csupán megint egy, a végső állapot milyenségével való elméleti dobálózás, aminek itt és most még semmi relevanciája nincs.

⁴ Persze itt is erőltetett jóindulat szükséges, mondjuk úgy: sejtjük miről akart beszélni. A szavak szintjén zavaros, mert a „külsőnek tapasztalt” és a „valóban külsőként megélt” dolgok között nincs sem értelmi sem pedig gyakorlati különbség, továbbá a „tételezés” bizonyíték nélküli állítást jelent, s ez értelmetlen, mert miért tételezné valaki a világ „külső mivoltát” egy olyan úton, ahol a cél éppen a külső és belső kettősségének megszűnése.

4. „Megint más megfogalmazásban” nevezetű hatványon kellene még tovább bizonyosodnunk, íme: „nem értem el az abszolút állapotot, amíg él bennem a felvetés, hogy a kifelé fordulással együtt megosztottság is keletkezik”.

Ez így van, csak tudomásom szerint a könyvem: annak számára szól, aki szeretné elérni a végső célt, de még nem érte el.

És épp ezért olyasvalaki számára írtam, akinek *most még* a kifelé fordultsággal együtt megosztottság is keletkezik, és pontosan *ezt* akarja felszámolni. Szóval továbbra is az a logikai értelmetlenség, hogy a megvalósítandó cél *most még aktuális feladatáról* írtakat az alapján kritizálja, hogy a megvalósult állapot milyen. Viccesen: meg kéne kapálni a kertet, mert gazos – mondom –, mire valaki szerint ezt azért látom rosszul, mert a megkapált kertben már nincs gaz.

Csak a saját tapasztalatait megfigyelni képtelen, defektes önátélésű okoskodók gondolhatják, hogy a külső tapasztalatok felé fordulást *minden esetben* fixációnak véltem: „**Úgy véli, a külső tapasztalatok felé fordulás minden esetben a fixáció, vagyis a tárgyi világba való beleragadás értelmében fogható fel.**”

Ismételten kérem, mutassa meg valaki, hol írtam azt, hogy *minden* külső tapasztalás fixáció? Ki beszélt „tárgyi világba való beleragadásról”? Vagy egyáltalán olyasmiről, hogy a fixáció a tárgyi világba való beleragadás? (Ez a „beleragadás” annyira szánalmas és kisstíltű kifejezés.) De, tetézve a bajt, hol írtam én olyat, hogy *minden* külső tapasztalat „**alászállásként és deviációként**” fogható fel? Már lassan magam is azt kérdezem, az én könyvemet olvasta egyáltalán?

Az biztos, hogy ismételten nem tudta értelmileg sem felfogni mondandómat, ugyanis nem a közönséges kifelé fordultság általi tapasztalatokról, hanem a *fokozott erővel*, tehát a tudatmódosító gyakorlatként erőltetett tárgyra-irányulást neveztem fixációnak, ami alapja a ma divatos mindenre való „meditálgatásoknak”. Ez áll a könyvemben, az pedig nem, amit mond, tehát a pszichózisát itt a maga csökkent értelmezése adja, s ez alapján bírálgat.

Bízva abban, hogy mostanra hátha kezd érteni valamit, vegyünk elő még egy gondolatát: „**Erdei Zoltán a befelé fordulás képviselőjével, noha az egyetemes osztatlanság jegyében lép fel, valójában egy burkolt dualizmust is támogat, ahol az úgynevezett kifelé fordulás és befelé fordulás kizáró ellentétben állnak egymással.**” (Immár harmadjára ugyanazt csámcsogva.) Előzetesen szívesen megkérdezném az olvasókat, hogy – bár kétséges, de – sikerült-e valakinek egyáltalán értelmezni e mondatát? Mindenesetre, megpróbálok az eddigi válaszaimat összegezve megfelelni rá:

1. Az „egyetemes osztatlanság” kifejezése nem is szerepelt könyvemben, nem tárgyaltam azzal rokon értelmű fogalmat sem, így nem tudom honnan vette, hogy annak jegyében léptem fel.

2. De legfőképp zavaros érthetlenség az, hogy a befelé fordulással, vagy annak „képviseletével” miként lehet *egyáltalán* az „egyetemes osztatlanság jegyében” fellépni, hiszen befelé fordulásra éppen azért van szükség, mert az egyetemes osztatlanság még nincs elérve!

3. Harmadjára és most már modorosabb hangnemben szögezzük le: a „kifelé fordulás” és a „befelé fordulás” *most még* igenis ellentétben állnak egymással! És még egyszer: *most még*, vagyis egyéni, korlátozott tudatú létezőként és törekvőként, aki szeretné elérni a célt és pontosan emiatt gyakorolja a befelé fordulást. Ezt bizonyítja a tapasztalat, a logika és ezért vannak a szellemi tanítások. Bízom benne, ezt nem kell magyaráznom többé neki sem, olyasvalakinek, aki – röhejes és szánalmas módon – éppen azzal kezdte írását, hogy „igazi szellemi megvalósításról *egyedül* akkor beszélhetünk, ha a figyelem *minden* külső támasztéktól elfordul. Aki ezt írja, majd mindössze két oldallal később ugyanezt meg már az én hibámnak véli, az ne oktasson, hanem a saját értelmezési zavarát tegye rendbe. Ha pedig Gődény Jonatánnak és klikkjének már most sincs különbség a kifelé és a befelé fordulás között, akkor szerényen tartsák meg maguknak, hogy már most is Isten-tudatállapotban vannak, és bízzák a sorsra, ki hiszi ezt el, vagy ki nem. Bár rejtély, hogy ez esetben miért próbálnak erről erőszakosan és lenézően meggyőzni bárkit.

Összegzés

Mit is mondhatnék az egészre? Szomorú, hogy egy „szellemi elithez” tartozó nagy kritikaírónak ennyit sikerült értelmileg produkálnia! Azt, hogy a száztíz oldalas könyvemre írt két és fél oldalnyi ki tudja honnét

szedett elgondolásaira másik száz oldallal kellene reagálnom az értelmi-logikai zavarok kigabalyításához. Azt hiszem, ennyi elegendő bizonyíték arra, hogy a kristálytisza látás helyett egy homályos, de elvakult szándék vezette a könyvem fölényes leszólásában.

Belátom, már én tűnhetek bolondnak, amiért ennyit is foglalkozom az egésszel, hiszen a leírtak tizede elegendő lenne bizonyítékként. Egy jelentéktelen személy esetén így is lenne helyes. Ám még egyszer hangsúlyozva: mivel bárkit megbíráló, önmagát nagy kritikaírónak gondoló személyről van szó, aki egyik fő képviselőjének véli magát a lászlói tradicionális iskolának, ezért jelentősége van a dolognak, nem is kicsi. Így már nem volt kár a szóért! Sőt, ismételjük meg összefoglalva a történetet!

1. Gődény Jonatán felvetett a dzogcsennel kapcsolatban velem szemben valamit, ami nem felel meg az igazságnak.

2. A vélt, de ostoba és alaptalan sérelme igazolására felhozott egy olyan mondatot, aminek második fele értelmileg kioltja az első felét.

3. Majd – bizonyítás gyanánt – előhozakodott egy korábbi mondatával, ami értelmileg szintén kérdéses és az előbbit meghazudtolja,

4. továbbá háromszorosan egy igazzal, amiben ugyanazt mondta, amit én, de a momentán ténnyel szemben olyan végső igazsággént, ami most még nem érvényes, így bizonyító ereje nincs.

5. S ha mindez nem lenne elég, még a végén, mint aki pökhendien leporolja kezét, abban az önelégült meggyőződésben zárja e katyvaszt, hogy ellentmondott az én „**betonbiztosnak**” vélt logikámnak. Én természetesen nem tartottam igényt semmiféle „betonbiztosságra”, de akinek érvelése ilyen fokon gyöngye, arra érvényes a pszichológia tétele, miszerint a logikai érv mindennél jobban azt irritálja, aki logikailag csökkent és igénytelen. (Kedvenc kifejezése a „betonbiztosság”, ezt Buji Ferencsel kapcsolatban is előhozta. Szintén pszichológiai érvényű, ha valaki túlzottan harsog valamit, ott mindig a magában lévő zavarokról és gyengeségekről ad jelzést.)

Azon állítása is magáról árulkodik, amely szerint könyvem „**mintha egyes részleteket illetően csak tovább növelné a zavarokat**”. Tovább növelné a zavarokat? Milyen zavarokat? Nagy író létére nem látja, mondatával azt árulta el, hogy zavarok voltak benne a könyvem elolvasása előtt is, amit az csak tovább növelt? Mit mondhatnék erre? Akkor miként veszi a bátorságot a kritikához? Mindenesetre ennyire gyöngye logikájú érvelés esetén örülök, ha további zavarokat okoztam.

Felvetette: „**már ha e könyv egyáltalán tradicionalistáknak szól e-?**” Itt véletlenül ráérezhetett valamire, mert a válaszom: hát nem! Ha létezik embereknek csoportja, akiknek végképp nem szántam egy árva betűt sem, az pontosan a tradicionalisták. Miért írnék olyanoknak, akik minden felvethető kérdésben bárki másnál jobban tudnak mindent? Vagy akitől csak további írogatások várhatók kizárólag a leszólásom jegyében – olyanokkal körülvéve, akik, ha ő bármit mond, úgysí igazát adják, ha én bármit mondok, úgysí rosszul látom.

Észre sem veszi, hogy hasonló hozzáállással az ő írására is mennyi mindent rá lehetne fogni, például azt az erőteljes hübriszt, mintha csak az ő tradicionális köre lenne „**egyedüli letéteményese**” a hazai tradicionalitás hitelességének, sőt, mintha bárkinek ahhoz igazítva kellene írni és azt jóváhagyatni, hogy az ő körében mi „**egyértelmű**” és „**igenelt megállapítás**”.

Miután javaslatot tett nekem a jobb íróvá válásom érdekében, egy-két tanáccsal én is szolgálhatok neki:

1. Ha valaki csak feleakkora kritikaíró szeretne lenni, mint amilyennek gondolja magát, először nem ártana egy általános iskolai követelménynek eleget tennie, amely szerint: jó lenne, ha egy művet illető kritika arról szólna, ami *abban le van írva*.

2. Legyen óvatos bizonyos megfogalmazásokkal, például: „**amennyiben a szerző egy jövőbeli írásában ténylegesen el szeretné nyerni az olvasó szimpátiáját...**”! Azért legyen óvatos, mert aki oly nagyon okos és bölcs, mint ő és szűk köre, annak tudnia kell, hogy az a bizonyos „jövő” hamar elérkezik, s akkor a dolgok leellenőrizhetővé válnak. De nem csak az én könyvem, hanem az ő kritikája vonatkozásában is, és nehogy megismétlődjön az a nevetséges helyzet, ami most is előállt! Mert amíg a könyvemről jóval több pozitív visszajelzést kaptam, mint gondoltam volna, addig az ő „kritikájáról” kivétel nélkül a „nevetséges”, a „semmit nem értés”, a „sértett intellektuális önkielégítés” véleményei hangzottak.

És bizony zömében a tradicionalistáktól is! (Ez alól persze a barátainak nevezett szűk köre kivétel, ahol a személyem és írásom iránti ellenszenv elnyomta a tényeket.)

3. Lehetőleg fogja vissza magát, s egy határon túl ne engedjen teret ellenszenvének. Mert ha a szerényebb képességű, vagy a téma iránt kevésbé elmélyült olvasó esetleg nem veszi észre az értelmi problémákat – noha én még nem találkoztam ilyennel –, de a semmire tekintettel nem lévő lenézés gusztustalan fokát már meglátja! Ramana Maharshi Isten földi jelenléteként volt itt, akit ne soroljon Erdei Zoltán **„kedvenc mesterei”** egyikének. S ha Ő azt tanította, hogy a cél egyedül a *befelé fordulással* érhető el, akkor Gődény Jonatán még az én fitymálásomban se ragadtassa odáig magát, hogy „ürügynek” nevezze azt.

Végül még annyit, hogy cikkének lelki hajtóereje morális kérdéseket is felvet. Személyesen, négyszemközt is találkoztam néhányszor Gődény Jonatánnal, a legnagyobb egyetértésben beszélgettünk, mi több, éppen ő volt az első, aki kérte, hogy jegyezzem le gondolataimat. Ezt a szemembe nem tagadhatná le. A 2017-es nagycserei előadásomon további öt társa szintén ugyanezt kérte, majd erőteljes kérésükre Érpatakon is meg kellett ismételnem az előadást – minden esetben a gondolataim értékeire és szükségességére hivatkozva részükről. De a nagycserei és az érpataki előadásom hangfelvétele megvan, így *tárgyilagosan is* bizonyíthatom, hogy *pontosan ugyanazokat* adtam elő, amit a könyvemben. Akkor még jók voltak a gondolataim, most meg már nem? Márpedig a tudatfolyamatok törvényszerűségei nem változnak ilyen gyorsan. Talán előbb jobb lett volna férfiasan, szemtől szemben megbeszélnie velem sérelmét, mint ország világ elé tárni olyan öncélú és önelégült maszatolás formájában, amivel csak magát járatta le.

És morális kérdés az is, hogy szólni kellett volna nekem a kritika megjelenéséről, majd biztosítani a válaszlehetőséget ugyanabban a folyóiratban. A „*hallgattassék meg a másik fél is*” elve így lenne korrekt, mert könnyű „monopolhelyzetben” kritikát írni olyan platformon, ahol nem kell tartani a szembesítés lehetőségétől. A köreiben gyakran hangoztatott és magukkal kapcsolatban felsőfokúan aktuálisnak hitt pozitívumokat – lovagi erény, bátorság, férfiasság stb. – a pusztá szájálás helyett így kellene gyakorlatban bemutatni.

2020. Január